

Visiedocument November 2018

“Veerkracht”

ter voorbereiding op het beleidskader
en samenlevingsakkoorden
in de Gemeente Leusden

Inhoud:

1. De kern van Veerkracht
2. Wat zien we in Leusden?
3. Specifieke focus: Wat zijn onze doelen?

1. De kern van 'Veerkracht'

Het sociaal domein heeft een grote verandering doorgemaakt. De gemeente heeft de afgelopen jaren meer verantwoordelijkheden gekregen op het gebied van werk, zorg en jeugd. Gelukkig zien we dat er al veel goed gaat in Leusden. En tegelijkertijd constateren we ook dat we nog flink wat uitdagingen hebben.

De uitdagingen waar we voor staan, zijn lokaal maatschappelijke vraagstukken: Wat werkt om langdurig werkzoekenden aan een baan te helpen of om de eigen kracht van ouderen en hun netwerken aan te boren? Om Jeugdzorg effectiever en efficiënter in te richten? Om wijken veiliger te maken en inwoners onderling te verbinden? Om de verbinding tussen onderwijs en jeugdhulp te versterken? Om aansluiting van het onderwijs op de arbeidsmarkt te verbeteren?

Het college van Leusden wil nadrukkelijk zijn verantwoordelijkheid nemen om inwoners te ondersteunen. Daarom is het belangrijk dat we nieuwe keuzes maken. Wanneer we meer inzoomen op onze uitdagingen dan zien we de landelijke thema's, en trends als eenzaamheid, dementie, faciliteren van mantelzorg, (verborgen) armoede, passend onderwijs en jeugdhulp, mensen met verward gedrag en arbeidsparticipatie, ook terugkomen in onze gemeente. Het college heeft daarom tot doel gesteld te werken aan :

- Het terugdringen van eenzaamheid
- Het beperken van (verborgen) armoede
- Participatie van mensen met een afstand tot arbeidsmarkt
- Versterken voorliggende voorzieningen voor jeugdhulp
- Goed omgaan met mensen met verward gedrag

Voor de komende acht jaar maken we nieuwe keuzes en daarbij gaan we uit van positieve gezondheid. Met positieve gezondheid bedoelen we **veerkracht**, en dat zit voor ons vooral in het vinden van betekenis, grip hebben op je leven, positief denken en gezond leven. We zien de verbinding tussen de formele zorg en informele zorg in samenhang met de ontwikkeling van positieve gezondheid en onze visie om van "ziekte en zorg" naar "gezondheid en gedrag" te gaan.

We willen een veerkrachtig en betekenisvol leven bevorderen in een gezondheidsbevorderende omgeving (toe leiden naar werk, preventief jeugd- en jongerenwerk, sociale netwerken het vergroten van mogelijkheden om te sporten en te bewegen etc.). Het gaat uiteindelijk om: zelfvertrouwen, eigenwaarde en benutten van talent. Met andere woorden: Hoor ik erbij? Doe ik ertoe? Doe ik het goed?

We laten inwoners bewust kennismaken met het sociale leven de samenhang van het dorp maar ook het welbevinden en de (geestelijke) gezondheid van de inwoners.

Vanaf 2019 zullen we 'andersom' denken. Daar waar in het verleden (begin van de transitie) de gemeente zich richtte op eigen verantwoordelijkheid, eigen kracht en een inclusieve samenleving belanden we nu in een ander tijdperk. Dat is een tijdperk waarbij minder maatwerkvoorzieningen worden verstrekt en veerkracht in het licht van positieve gezondheid vanuit een verantwoordelijkheid van inwoners en organisaties leidend is. De gemeente sluit alleen aan met oog op tijdelijke doelmatige ondersteuning. We bieden pas zorg als er geen veerkracht is.

Wij willen nadrukkelijker inzetten op het benutten van de kracht en collectiviteit in de samenleving waaraan de afgelopen jaren is gebouwd.

Daarbij streven we naar een integrale benadering en zoeken we heel nadrukkelijk de samenwerking op met de vele verschillende partijen in het veld. Onze integrale aanpak en samenwerking dragen tevens bij aan het betaalbaar houden van de zorg en ondersteuning. We doen wat nodig is en we doen dat goed en doelmatig. De daarbij geleverde inspanningen in geld, middelen en tijd verhouden zich tot resultaat en effect.

2. Wat zien we in de gemeente Leusden ?

De focus op de bovengenoemde thema's lichten we als volgt toe:

Eenzaamheid

Voor de meeste mensen zijn gezondheid en geluksgevoel de belangrijkste waarden in het leven. Uit een CBS-monitor van 2018 blijkt dat 70% van de Leusdenaren zich gezond voelt. Het contact met familie, vrienden of kennissen en het gevoel van vertrouwen in de medemens versterkt het geluksgevoel. Eenzaamheid is een probleem dat bij alle leeftijdscategorieën voor komt. Een relatief hoog percentage van 40% van onze volwassen inwoners heeft wel eens last van zogenaamde sociale eenzaamheid. 8% heeft in ernstigere mate last van eenzaamheid (bron RIVM).

Verward gedrag

In Leusden is veel aandacht voor personen met verward gedrag. Veroorzaken mensen met verward gedrag overlast, dan kunnen zij een (direct) gevaar vormen voor zichzelf of hun omgeving. Bijvoorbeeld als ze agressief worden. Soms ontstaan er probleemsituaties waardoor inzet van politie nodig is.

In Leusden zien we een flinke toename van het aantal incidenten met verwarde of overspannen personen. Van 2013 tot 2018 is gaat het om een stijging van ruim 200 procent (van 68 naar 142). Het is daarbij wél belangrijk om te vermelden dat deze cijfers lastig te duiden zijn. Er is niet na te gaan met welke problemen mensen kampen en om hoeveel personen het gaat en of dat aantal ook daadwerkelijk is toegenomen. Vaak zijn er bijvoorbeeld meerdere meldingen over een en dezelfde persoon.

Verborgene armoede

In Leusden heeft 2,4% van de huishoudens een bijstandsuitkering (waarbij er ongeveer 125 kinderen in gezinnen betrokken zijn) en per jaar worden ongeveer 60 schuldhulpverleningstrajecten gestart. De omvang van hun problematiek is grotendeels bekend. Echter: armoede is niet altijd zichtbaar. We zijn ons er van bewust – mede op basis van landelijke trends en cijfers – dat er in Leusden meer inwoners zijn die veel moeite hebben rond te komen.

Arbeidsparticipatie

Werk geeft structuur, zin aan het leven, contacten, genereert een eigen inkomen en dus zelfstandigheid, stimuleert zelfvertrouwen en verdere ontwikkeling. Een relatief grote groep mensen die relatief dichtbij werk waren, hebben dat de afgelopen periode al gevonden. Soms zelfstandig of soms met ondersteuning van de gemeente.

De omvang van jeugdwerkloosheid is voor een deel af te lezen aan het aantal van 50 jongeren t/m 27 jaar met een bijstandsuitkering. De ongeveer 100 bijstandsgerechtigden in de leeftijd van 50 tot 67 jaar kunnen ook een afstand tot de arbeidsmarkt ervaren. Een deel van deze groepen bestaat uit statushouders die nog maar pas of langer geleden in Leusden zijn komen wonen, ongeveer 100 in totaal. Via de afdeling Arbeidsintegratie in Amersfoort hebben we zo'n 60 werkzoekenden in beeld met een lichamelijke, psychische of verstandelijke beperking.

Jeugdhulp

In de gemeente Leusden is stevig ingezet op de transitie en de transformatie van jeugdhulp. Het Nederlands Jeugdinstituut (NJI) heeft in december geconstateerd dat een lokaal objectief positief beeld "wreed verstoord" wordt door de cijfers in het kader van Jeugdhulp en de kosten daarvan. Die lopen niet terug, zoals de bedoeling en de verwachting was, maar nemen juist toe. We hebben te maken met een groeiende vraag naar bepaalde (maatwerk) vormen van jeugdhulp en van een zogenaamde basisinfrastructuur die deze vraag niet goed aan kan. In 2018 zijn er ongeveer 800 kinderen/jongeren die een vorm van ondersteuning ontvangen. Huisartsen zijn een belangrijke verwijzer voor jeugdhulp zonder verblijf. Het grootste deel van de verwijzingen door de huisartsen betreft jeugd geestelijke gezondheidszorg. De kosten hiervan zijn het afgelopen jaar sterk gestegen. Een kleiner deel van alle verwijzingen behoort tot de 'duurdere zorgsoorten'. Dat betreft jeugdhulp met verblijf, crisishulp, en bovenregionaal georganiseerde jeugdhulp, zoals gesloten jeugdzorg. Het gaat om een fluctuerend maar beperkt aantal kinderen/jongeren.

Passend onderwijs en jeugdhulp

Leusden telt in schooljaar 2017 – 2018 in totaal 6762 leerplichtige jongeren (5 tot 16 jaar) en 'kwalificatie-plichtige' jongeren (16 tot 18 jaar). Het aantal leerplichtige leerlingen in Leusden daalt licht. De basisscholen in Leusden voldoen allen aan de basiskwaliteit van de inspectie en de taalschool Leusden ontwikkeld verder tot taalexpertisecentrum. In oktober 2018 zijn er 132 verzuimmeldingen bij leerplicht gedaan en het aantal voortijdig schoolverlaters (1,1%) ligt relatief laag ten opzichte van het landelijk gemiddelde (1,7%). We werken op basis van de regionale ontwikkelagenda Passend onderwijs en Zorg voor de jeugd samen aan thema's als thuisnabij onderwijs, thuiszitters, vrijstellingen en de doorlopende ontwikkelingslijnen.

3. Wat zijn onze doelen?

De gemeente, professionals en inwoners hebben elk een stukje van de puzzel in handen om positieve gezondheid te verbeteren. Daarom werken we graag in partnerschap en dat we de doelen op inspanningsniveau dus alleen samen kunnen opstellen.

Binnen die samenwerking in partnerschap heeft het college – met betrekking tot de genoemde focus op vier thema's - een aantal doelen voor ogen in het verlengde van het bevorderen van een veerkrachtig en betekenisvol leven en positieve gezondheid. Vanzelfsprekend zijn er meer doelen op veel andere thema's binnen de grenzen van het integraal Sociaal Domein. Die zijn in het coalitieakkoord 2018-2022 (uitgewerkt in het Coalitie uitvoeringsprogramma) reeds genoemd. Of zullen worden opgenomen in het beleidskader Sociaal Domein 2019-2022. Een aantal daarvan sluiten rechtstreeks aan op de 'Global Goals' van de Verenigde Naties. De agenda met Global Goals for Sustainable Development is in 2015 door alle lidstaten van de Verenigde Naties aangenomen en vormt voor de periode tot 2030 een belangrijke gezamenlijke agenda. Gemeenten spelen bij de realisatie van deze duurzaamheidsdoelen een cruciale rol. De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) heeft alle Nederlandse gemeenten uitgenodigd zich aan te sluiten bij de campagne 'Gemeenten4GlobalGoals'. De Global Goals bieden een bruikbaar kader om als leidraad te gebruiken bij het ontwikkelen van beleid.

Algemeen :

- We streven ernaar dat mensen een gezonde leefstijl hebben en sluiten aan bij de beweging in de samenleving die uitgaat van minder (zorg)afhankelijkheid, meer geluk en meer zelfregie als menselijke kernwaarden.
- We bevorderen ketensamenwerking en wijzen partijen op de gezamenlijke verantwoordelijkheden. De vele en diverse partijen – lokale maatschappelijke- en welzijnsorganisaties, zorgaanbieders en zorgkantoor - werken samen aan kwaliteitsbehoud, doelmatigheid en betaalbaarheid van zorg en ondersteuning door het benutten van de kracht en collectiviteit in de samenleving.

Terugdringen van eenzaamheid:

- Mensen zijn in staat eigen regie te voeren over hun leven(suitdagingen), zo lang mogelijk actief meedoen en zelfstandig te (blijven) wonen.
- Mensen zijn in staat om elkaar als vrijwilliger of mantelzorger te ondersteunen.
- Er zijn voldoende (voor iedereen toegankelijke) voorzieningen voor sport, cultuur, recreatie en ontmoeting.
- Mensen die daarvoor de capaciteiten hebben, hebben ruimte collectieve zorgvoorzieningen voor zichzelf en andere inwoners te organiseren.
- Er is een passend signaleringsnetwerk en -ondersteuningsaanbod voor mensen met (beginnende) dementie en hun mantelzorgers.

Goed omgaan met mensen met verward gedrag:

- Niet het aantal meldingen telt maar de veerkracht van samenleving én individuen dat getoond wordt naar aanleiding van signalen rond mensen met verward gedrag.
- We staan voor een inclusieve samenleving waarin iedereen naar vermogen kan participeren en alle inwoners van Leusden op een prettige manier met elkaar kunnen samenleven .

- Naast het verkrijgen van de nodige maatschappelijke zorg, is de aanpak er ook op gericht cliënten te ondersteunen om zo min mogelijk overlast veroorzaken in de samenleving.
- Inwoners met verward gedrag en inwoners die opvang en bescherming nodig hebben, zijn zelfredzamer en in staat naar vermogen mee te doen.
- We hebben zowel oog voor de cliënt als de omgeving.
- We maken zoveel mogelijk gebruik van laagdrempelige hulp en basisvoorzieningen in de buurt.

Het beperken van (verborgen) armoede:

- Inwoners hebben voldoende inkomen en financiële zelfredzaamheid om rond te komen, te voorzien in hun dagelijkse kosten en mee te doen in Leusden.
- Inwoners zijn bekend met mogelijkheden voor (financiële) ondersteuning en de toegang daartoe is lokaal en laagdrempelig.
- Inwoners, organisaties en vrijwilligers weten armoede te signaleren en inwoners waar mogelijk toe te leiden naar (financiële) ondersteuning.
- We vergroten de weerbaarheid van mensen in kwetsbare situaties.

Participatie van mensen met een afstand tot arbeidsmarkt :

- Werkzoekenden kunnen aan het werk of hebben de kans om op een andere manier te participeren in Leusden.
- We hebben specifiek aandacht voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Of dit is nu door een lichamelijke, psychische of verstandelijke beperking, door leeftijd, gebrek aan werkervaring of een andere culturele achtergrond.
- Jeugdwerkloosheid is beperkt door o.a. een goede aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt.
- We willen kansen creëren op de arbeidsmarkt vanuit een sterke samenwerking met ons lokale bedrijfsleven.

Versterken voorliggende voorzieningen voor jeugdhulp:

- Alle kinderen en jongeren hebben toegang tot voldoende, toegankelijke basisvoorzieningen op het terrein van onderwijs, sport, cultuur, ontmoeting en recreatie. Daarbij hebben we speciaal aandacht voor gezond opgroeien.
- Kinderen, jongeren en ouders kunnen rekenen op een sluitend netwerk rond gehele (preventieve) netwerk van jongerenwerk, onderwijs en zorg, met speciale aandacht voor taalbevordering van kwetsbare groepen.
- Bij de toegang tot zorg- en (opvoed)ondersteuningstrajecten sturen we op inzet van veerkracht, het 'normaliseren' van problemen bij opvoeden en opgroeien en het creëren van kostenbewustzijn bij ouders en professionals.
- Er is lokale en regionale regie op het proces van de inzet van ingekochte geïndiceerde zorg door zorgverleners. Daarbij hebben we vooral aandacht voor afschalen en gerichte inzet van zorg zodat ieder kind/jongere de zorg ontvangt die nodig is.